

או המפשילים חבלים, אין להם בושה, אבל שייך בהם חשד, והיינו, ש'מפנק' הם בני אדם מעונגים ביותר, ומפני ששקועים בתענוגות, אינם מתביישים בכך שלא נזהרו מלבוא ליד טומאה [או בשאר הדברים המבוארים לעיל (ראה לעיל ד"ה אור)]. אבל חשד שייך בהם, וכן המפשילים חבלים הם בני אדם פחותים שעוסקים במלאכה פחותה, ואין להם בושה, אבל חשד שייך בהם (לחם משנה תמידין ומוספין ו, ה, בדעת הרמב"ם שם). ■ להלכה, טעם העמדת הטמאים בשער המזרח הוא מפני החשד (רמב"ם שם).

משנה. הפסח שיצא מחוץ לחומת ירושלים (רע"ב ז, ט, ותוס' יו"ט שם בדעתו; רמב"ם קרבן פסח ד, ג). ויש שפירש, שיצא מהבית שנאכל בו (פיה"מ לרמב"ם ז, ט. וראה תוס' יו"ט שם שהקשה, שמכך שטעון שריפה מוכח שמדובר בערב פסח, שהרי אין שורפים קדשים ביום טוב, ובערב פסח אין הפסח נאסר ביציאה מהבית, וראה בזה בחי' הגרי"ז [בתוך ח' גר"ח הלוי סטנסייל מהדור' מישור עמ' סו], בחזון נחום א, קלג, ובדבר שמואל).

ישרף מיד בערב הפסח, ואין צריך להשהותו עד בוקר ט"ז בניסן כדי שתעבור צורתו (רש"י), ויש להקדים לשורפו מדין 'זריזין מקדימין למצוות', אבל מדין 'נותר' אין חיוב לשורפו מיד, ש'נותר' עניינו שלא יותיר אלא יאכל, ובקרבן פסול שאינו ראוי לאדם ולמזבח, אין מקום לאיסור זה (מנחת חינוך מצוה קמב אות ג). ויש שסובר, שיש לשורפו מיד בערב הפסח ואסור להשהותו עד יום ט"ז, כדי שלא יעבור עליו באיסור 'נותר', [ודין זה הוא דוקא בקרבן פסול, אבל קרבן כשר אינו ראוי לשורפו עד שנעשה 'נותר', וכשנעשה 'נותר', עובר עליו ב'בל תותיר', ושוב אינו עובר עליו בכל רגע ורגע] (צ"ח לעיל כח, א. וראה אחיעזר ב כו, ה, שהוכיח כדבריו מתוס' ד"ה בשלמא).

תעבור צורתו - ישהה את הבשר לילה אחד (רש"י), עד שתעבור ממנו צורת ומראיתו בשר ויפסל בלינה (רש"י לעיל לה, א ד"ה ותעבור, ומנחת חינוך ה, א ד"ה תעבור). והיינו, ש'עיבור צורה' עניינו שיפסל בלינה ויעשה 'נותר', אלא שבלא שעברה ממנו צורת בשר, אין הבשר נעשה 'נותר' (מקדש דוד קדשים יז, ד). ויש שציידו, ש'עיבור צורה' אינו מטעם 'נותר', אלא הוא דין בפני עצמו, שהקרבן טעון לינת לילה אחד [ואף בקרבן שלמים שנעשה 'נותר' רק לאחר לינת שני לילות, די בלינת לילה אחד מתוך שני הלילות כדי שיחשב 'עיבור צורה'] (תוס' לעיל טו, א ד"ה ולד טומאה דרבנן). ויש שסוברים, ש'עיבור צורה' צריך להשהות את הבשר עד שיסריח ויתעפש וישתנה צבעו וצורתו מתואר בשר (רבנו חננאל לעיל לה, ב; פיה"מ לרמב"ם ז, ט. ובכתבי קהלות יעקב החחדשים פסחים, ק ביאר, שהבשר אינו נפסל משום 'נותר' לאחר לילה אחד, משום שבקרבן פסול שטעון עיבור צורה אין פסול 'נותר'. וראה ביאורו לעיל ד"ה ישרף).

רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף זה ישרף מיד. ■ ולהלכה, טעון עיבור צורה [כתנא קמא] (רמב"ם קרבן פסח ד, ג).

גמרא. שְׂמָא נִכְנָס דְּמָה לְפָנֵי וְלָפָנִים - לשון 'לפני ולפנים' [דהיינו קודש הקדשים] לאו דוקא, שהרי חטאת חיצונה נפסלת מיד כשנכנס דמה 'לפנים' [דהיינו ההיכל] (ע"פ רש"י).

באו לשורפו בחצרותיהן ומעצי המערכה אין שומעין להן וכו' דילמא פיישן מינייהו ואתו בהו לידי תקלה, וטעם זה אינו נצרך בנטמא רובו, שבאופן זה צריך לשורפו לפני הבירה דוקא, כדי לביישו [כמבואר בגמ' לעיל (פא, ב)], ואף בנטמא מיעוטו אין צריך לטעם זה, שבאופן זה אסור מעיקר הדין לשורפו מעצי המערכה, משום מעילה [שבשריפה בחצרות לא שייך הטעם שלב בית דין מתנה על העצים מפני הטירחא (ראה ביאורו לעיל שם ד"ה נטמא)], אלא טעם זה נצרך לציקנין, שכיון שמוותר להם לשרוף לפני הבירה מעצי המערכה הואיל ולב בית דין מתנה עליהם (תוס' שם), היה מקום לומר שגם כששורפים בחצרותיהם לב בית דין מתנה עליהם, כדי שלא ימנעו מלשורף ויבואו לידי עבירה (מהרש"א; צ"ח). אמנם ראה מאירי לעיל שם, שכתב טעם זה של תקלה גם בנטמא מיעוטו.

רְבָא אָמַר מַפְנֵי הַחֶשֶׁד. ■ וכן הלכה (רמב"ם קרבן פסח ד, ג).

ראש המעמד - ראש אנשי המעמד שבאותו שבוע (פיה"מ לרמב"ם תמיד ו, ו; מפרש שם לה, א, [וראה תענית כו, א לביאור ענין המעמדות]. אולם ראה רש"י כאן, שמלשון רש"י [ראש המעמד הממונה על כך] נראה שלא פירש כך). **הִיָּה מַעְמִיד אֶת הַטְּמָאִין** - כהנים שנטמאו בלילה ולא היו ראויים לעבוד באותו יום, משום שצריכים הערב שמש (ראה רש"י ד"ה כדי). ויש שפירשו, שהכוונה למצורעים שנתרפאו שצריכים שיזרק עליהם דם האשם (רמב"ם בפי"מ שם; מפרש שם), ואסורים בעבודה כיון שהם מחוסרי כפרה (ראה רמב"ם תמידין ומוספין ו, ה).

אָמַר רב יוסף כְּדִי לְבִיּוּשָׁן, על שלא נזהרו מלהיטמא בלילה אף שהעבודה של מחר מוטלת עליהם (רש"י). ולמפרשים שהכוונה למחוסרי כפרה, מעמידים שם כדי לביישם על עונותיהם שגרמו להם שלא יוכלו להיכנס לעבודה (עמק הנצי"ב על הספרי נשא פיסקא ט), או כדי לביישם על שהתעכבו מלהקריב את קרבנותיהם (עולת תמיד [לבעל ערוגת הבושם] תמיד לג, א).

רְבָא אָמַר מַפְנֵי הַחֶשֶׁד - כדי שלא יחשדום שמפני מלאכתם הם נמנעים מלבוא לעבודת המקדש (רש"י). וכן למפרשים שהכוונה למחוסרי כפרה, יש לפרש שהעמידם שם כדי שלא יחשדו בהם שאינם נכנסים לעבוד מיד [עד הקרבת קרבנותיהם] מפני מלאכתם (עמק הנצי"ב על הספרי נשא פיסקא ט, ע"פ כסף משנה תמידין ומוספין ו, ה), או כדי שידעו שעדיין לא הביאו את קרבנותיהם ולכן אינם נכנסים לעבוד, ולא יחשדום שאינם נכנסים משום שמקום המקדש אינו נכבד בעיניהם (תוס' יו"ט תמיד ו, ו, ע"פ רמב"ם שם).

איכא בינייהו מפנקין, אי נמי דקא גריל שישורא - הנפקא מינה בין רב יוסף לרבא היא בבני אדם מפונקים, שהכל יודעים שאינם עוסקים במלאכה, ולא יחשדו בהם שנמנעים מלעבוד בבית המקדש מחמת מלאכתם, וכן בבני אדם שעוסקים במלאכת הפשלת חבלים, ששכרה מועט, ולא יחשדו בהם שנמנעים מלעבוד בבית המקדש מחמת מלאכתם, שלדעת רבא אין צריך להעמידם שם, אבל לדעת רב יוסף שמעמידים אותם כדי לביישם, צריך להעמידם (רש"י). ויש שפירש להיפך, שבני אדם מפונקים